

مقایسهٔ تقویم تحصیلی و زمان آموزش ایران با سایر کشورها

دکتر نیره شاه‌محمدی

انواع الگوی تقویم تحصیلی

با مرور و بررسی تقویم تحصیلی کشورهای گوناگون می‌توان دو الگوی عمدهٔ تقویم تحصیلی را از هم متمایز ساخت:
الف) تقویم تحصیلی سنتی^۱
ب) تقویم تحصیلی ۱۲ ماه در سال^۲

الف) تقویم تحصیلی سنتی: این تقویم از مرسوم‌ترین الگوهای سامان‌دهی زمان آموزش طی یک سال تحصیلی است. منشأ اروپایی دارد و در اغلب کشورهای اروپایی، آسیایی و برخی کشورهای آمریکایی و آفریقایی به کار گرفته می‌شود. ویژگی بارز این تقویم، تعطیلات فصلی نسبتاً طولانی در پایان دورهٔ آموزشی است. این تعطیلات به‌طور عمده در فصل تابستان یا گرم‌ترین ماه‌های سال قرار دارد و دوره آموزش به‌طور معمول نه ماه طول می‌کشد.

ب) تقویم آموزش ۱۲ ماه در سال: معایب و نارسایی‌های تقویم سنتی برای پاسخ‌گویی به نیازهای متنوع و رو به رشد جوامع در حوزه‌های متفاوت و به‌ویژه آموزش، برخی کشورها با تغییر الگوی زمان‌بندی آموزش به مقابله با مشکلات برخیزند. این روش انواع گوناگونی دارد، اما ویژگی اصلی همهٔ آن‌ها فراهم کردن فرصت آموزش و یادگیری در تمام ایام سال است. به‌عبارت دیگر، در این تقویم تعطیلات فصلی یا تابستانی رایج در تقویم سنتی، خرد و در سراسر سال تحصیلی توزیع می‌شود. بدین ترتیب طول مدت تعطیلات تابستانی کاهش می‌یابد و بخشی از آن به تعطیلات بین سال تبدیل می‌شود. نتیجهٔ چنین اقدامی تقسیم شدن دوره‌های آموزش و تعطیلات به شکل متعادل‌تری طی سال است. طبق توضیحات **گاندارا و فیش**^۳، این شیوهٔ استفاده از تقویم خود به دو گروه اصلی تقویم تک‌شعبه و چندشعبه تقسیم می‌شود.

امروزه نقش محوری آموزش و پرورش در توسعهٔ فرهنگی و پیشرفت علمی جوامع واقعی‌انکارناپذیر است. برای ایفای مناسب‌تر این نقش و در راستای تحقق اهداف ملی، نظام آموزش و پرورش هر کشور جهان از ساختارها، زمان‌های آموزشی و برنامه‌های درسی معینی بهره می‌گیرد که این‌ها همه بنا بر سیاست‌ها، برنامه‌ها و اهداف کلی آن کشور تعیین می‌شوند. بی‌تردید هدف مشترک همهٔ آن‌ها این است که اجزای نظام آموزشی با مبانی روان‌شناختی، تحولات اجتماعی و پیشرفت‌های فرهنگی هم‌گام شوند و هماهنگی‌های لازم بین برنامه‌های آموزشی و نیازهای فردی و اجتماعی امروز و آینده برقرار شود.

یکی از مهم‌ترین این تحولات کاهش روزهای مدرسه است. کاهش روزهای حضور دانش‌آموزان در مدرسه به‌عنوان یک تحول اساسی در دنیا در حال اجراست و به ارتقا یا کنترل بسیاری از متغیرهای تأثیرگذار در زندگی دانش‌آموزان منجر شده است. در این راستا مدارس باید به نیازهای دانش‌آموزان، اجتماع و صنعت توجه کنند و خود را با آن تطبیق دهند.

همچنین، برای پاسخ‌گویی به نیازهای متنوع و رو به رشد جامعه در حوزه‌های متفاوت و به‌ویژه آموزش، برخی کشورها با تغییر الگوی زمان‌بندی آموزش به مقابله با مشکلات آموزشی خود برخاسته‌اند. شواهد و اسناد پژوهشی در حیطهٔ آموزش و پرورش نشان می‌دهند، که دانش‌آموزان هنگامی بیشترین شانس را برای به‌دست آوردن موفقیت و پیشرفت دارند که زمان در خدمت آن‌ها باشد، نه آنکه آن‌ها به مدت طولانی‌تری در خدمت زمان باشند. به بیان دیگر، یافتن شیوه‌های بهتر برای کاربرد زمان و یادگیری باید در رأس تلاش‌های اصلاحات آموزشی قرار گیرد. مدارس و جوامع دربارهٔ اینکه چگونه از زمان طی روزهای تحصیل استفاده شود و اینکه مدارس حاضر چگونه می‌توانند برنامه‌های روز و سال تحصیلی توسعه‌یافته را بنیان نهند، نیازمند تفکر مجدد هستند.

◆ **تقویم تک‌شعبه (تک‌راهه یا یک‌نوبتی):** روشی است که در آن دانش‌آموزان با برنامه‌ی زمانی آموزش و تعطیلات یکسان و مشترک در مدرسه حاضر می‌شوند. به عبارت دیگر، دانش‌آموزان و همه‌ی کارکنان مدرسه تابع تقویم یکسانی هستند. در این الگو می‌کوشند با کم کردن مدت تعطیلات تابستان، مدت جدایی دانش‌آموزان از درس و تحصیل کاهش یابد. همچنین، می‌کوشند با استفاده از تعطیلاتی‌های بین سال (میان دوره‌ها) فرصتی برای فعالیت‌های جبرانی و تقویتی دانش‌آموزان فراهم شود تا در نتیجه آن موفقیت تحصیلی افزایش پیدا کند.

◆ **تقویم چندشعبه (چندراهه یا چندنوبتی):** در این طرح، معلمان و شاگردان به سه، چهار یا پنج گروه تقریباً هم‌اندازه تقسیم می‌شوند؛ به طوری که هر گروه، جدول زمانی خاص خود را دارد و طبق همان برنامه در مدرسه حاضر می‌شود یا به تعطیلات می‌رود. تقویم چندشعبه در واقع مفهوم مدرسه‌ای داخل مدرسه دیگر را خلق می‌کند. برنامه‌ی گروه‌ها به گونه‌ای تنظیم می‌شود که همیشه یک گروه در تعطیلات است. در پاره‌ای از کشورها زمانی که تعداد دانش‌آموزان از ظرفیت مدارس فراتر رفت و موضوع هزینه-فایده به نگرانی عمده تبدیل شد، این شیوه به اجرا درآمد تا ظرفیت مدارس افزایش یابد و مشکل شلوغی آن‌ها حل شود. با توجه به الگوهای ذکر شده، الگوی روزشمار تحصیلی در ایران از چند جنبه با روزشمار تحصیلی سایر کشورها قابل مقایسه است:

الف) زمان اختصاص یافته به کلاس درس

«شورای عالی آموزش و پرورش» دو مصوبه در ارتباط با زمان اختصاص یافته به کلاس درس دارد. اولین مصوبه مربوط به جلسه ۳۹ شورای عالی در تاریخ ۱۳۴۷/۶/۳۰ است که در آن، هر جلسه درس در دوره راهنمایی تحصیلی و دوره متوسطه ۵۰ دقیقه اعلام شده است. مصوبه جلسه ۵۰۷ شورا در تاریخ ۱۳/۵/۷۳ نیز هر جلسه

جدول ۱. مقایسه زمان اختصاص یافته به هر جلسه درسی

ردیف	کشور	زمان اختصاص یافته	
		دوره اول متوسطه (دقیقه)	دوره دوم متوسطه (دقیقه)
۱	ایران	۵۰	۵۰
۲	اندونزی	*	۴۵
۳	ترکیه	*	*
۴	انگلیس	*	*
۵	ژاپن	۶۰	۶۰
۶	سوئد	۶۰	۶۰
۷	فنلاند	*	۴۵
۸	کره جنوبی	۴۵	۴۵

* اطلاعاتی ارائه نشده است.

درس را در پایه‌های اول و دوم ابتدایی ۴۵ دقیقه و در سایر پایه‌ها ۵۰ دقیقه دانسته است.

جدول ۱ به ارائه زمان اختصاص یافته به هر جلسه درسی در ایران و شش کشور دیگر پرداخته است.

عوامل مؤثر بر زمان آموزش

براساس مدل کارول، زمان لازم برای یادگیری یک موضوع درس برای دانش‌آموزان به پنج عامل زیر بستگی دارد:

- **استعداد و ظرفیت یادگیری:** مدت زمانی که فرد برای یادگیری یک مفهوم با توجه به پیچیدگی‌های موضوع در شرایط مناسب یادگیری آن موضوع نیاز دارد.
- **توانایی و قابلیت فراگیرنده برای فهم موضوعی خاص.**
- **تمرکز بر یک موضوع:** زمانی که دانش‌آموز با میل و رغبت در فعالیت یاددهی و یادگیری مشارکت می‌کند.
- **فرصت‌های یادگیری:** زمان مجاز برای یادگیری.
- **ماهیت موضوع یادگیری.**

زمانی که آموزش‌دهندگان و محققان درباره زمان اختصاص یافته به آموزش صحبت می‌کنند، منظورشان یکی از موارد زیر است:

○ **زمان مدرسه:** منظور میزان زمانی است که در مدرسه صرف می‌شود و بیشتر به تعداد روزهای تشکیل مدرسه در یک سال اشاره دارد.

○ **ساعت کلاس:** میزان ساعتی که هر روز به کلاس اختصاص می‌یابد و شامل وقت ناهار، زنگ تفریح و... نیز می‌شود.

○ **زمان لازم برای هر موضوع درسی:** زمانی است که برای آموزش یک ماده درسی خاص صرف می‌شود و به دانش ویژه دانش‌آموزان و مفهوم و مهارت‌های درسی بستگی دارد.

○ **زمان درگیر شدن در فعالیت:** به مفهوم مدت زمانی است که دانش‌آموزان به موضوع درسی توجه و در فعالیت یادگیری شرکت می‌کنند. این زمان صرف فعالیت‌هایی نظیر ارتباط اجتماعی با دیگران، رویاهای روز و رفتارهای ضداجتماعی نیز می‌شود.

○ **زمان مرده آموزشی:** زمانی که در طول هر کلاس یا ساعت درسی، هیچ کاری در آن انجام نمی‌شود. زمانی که معلم به هر دلیلی در مدیریت آن زمان ناموفق بوده است. **اندرسون** معتقد است که زمان اختصاص یافته به آموزش در مورد ارزش‌ها سخن می‌گوید.

ارتباط بین زمان درگیر شدن در فعالیت یاددهی و یادگیری و پیشرفت تحصیلی

این ارتباط از ارتباط بین پیشرفت تحصیلی و زمان اختصاص یافته

به مدرسه قوی‌تر است، ولی در همین مورد نیز، میزان زمانی که دانش‌آموز فعالانه در فعالیت یاددهی و یادگیری شرکت می‌کند و پیشرفت تحصیلی وی تحت تأثیر عوامل مستقلی نظیر ساختار شخصیتی دانش‌آموز، راهبردهای تدریس و ماهیت موضوع درسی قرار دارد.

ارتباط نوع فعالیت یاددهی و یادگیری و پیشرفت تحصیلی

تحقیقات انجام شده روی ارتباط بین زمان اختصاص یافته به یادگیری و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مؤید این است که تغییر عامل زمان بر همه انواع فعالیت یاددهی- یادگیری تأثیر یکسانی ندارد و به همین دلیل محققان بر کیفیت فعالیت یاددهی و یادگیری تأکید داشته‌اند و معتقدند که این ارتباط باید از سوی برنامه‌ریزان و معلمان به‌خوبی شناسایی شود.

ارتباط بین فعالیت‌های یادگیری مبتنی بر تعامل و پیشرفت تحصیلی و علائق دانش‌آموزان

تحقیقات انجام شده توسط افرادی نظیر بودگ (۱۹۸۰)، کوار تارولا (۱۹۸۲)، استرودی (۱۹۸۴) و... شیوه‌های زیر را به‌منظور بهره‌گیری هر چه بهتر از فرایند یاددهی و یادگیری توصیه می‌کنند:

- * اخذ بازخورد فوری از فعالیت و تصحیح آن در توضیحات کلاسی؛
- * پرسش‌های هدفدار و تقویت و تشویق؛
- * گوش دادن و تفکر کردن طی تعاملات کلاسی؛

* بحث و مرور مطالب با صدای بلند خواندن، تمرین کلامی و عملی. تحقیقات نشان می‌دهند، فعالیت‌هایی که به‌صورت نشسته انجام می‌شوند، تأثیر کمتری بر پیشرفت تحصیلی و علاقه دانش‌آموزان دارند؛ هر چند که این ارتباط خود تحت تأثیر نوع فعالیتی که به صورت نشسته انجام می‌شود نیز قرار دارد. این نوع فعالیت‌ها در زمانی که تمرکز دانش‌آموزان بر یک موضوع خاص و یا یک ایده هیجان‌آمیز و مورد علاقه‌شان قرار دارد، به نتیجه بهتری می‌انجامد

مشکلات تقویم تحصیلی

مسائل و مشکلات روزشمار تحصیلی فعلی از زوایا و جنبه‌های متفاوت قابل بررسی است. یکی از مشکلاتی که در بدو توجه، به چشم می‌آید، موضوع فراموشی آموخته‌ها در نتیجه وقفه طولانی مدت تعطیلات تابستانی است. تحقیقات نشان می‌دهد که جدا شدن دانش‌آموزان از جریان تدریس و یادگیری طی مدت زمان طولانی باعث افت یادگیری و فراموشی آموخته‌های سال قبل می‌شود؛ به‌طوری که بخشی از زمان در ابتدای سال تحصیلی به ناچار باید صرف یادآوری مطالب آموخته شده سال قبل شود. کوپر^۲ و همکارانش طی پژوهشی به بررسی اثرات تعطیلات تابستان روی نحوه آزمون پیشرفت تحصیلی پرداختند و به این نتیجه رسیدند که نمره آزمون

پیشرفت تحصیلی طی ماه‌های تابستان کاهش پیدا می‌کند. باید توجه داشت که میزان فراموشی بسته به نوع درس و محتوای آموزشی، سن و شرایط اجتماعی-اقتصادی دانش‌آموزان متغیر است. همچنین نتایج پژوهشی که در این زمینه در داخل کشور در دوره متوسطه انجام شده است نشان می‌دهد، از بین نمونه انتخاب شده که ۲۷۹ نفر بودند، ۹۳/۱۹ درصد (۲۶۰ نفر) طی تعطیلات تابستان با کاهش آموخته‌های کلاسیک خود مواجه شدند (زمانی، ۱۳۷۱).

این موضوع باعث شده است که برخی از کشورها برای مقابله با افت تحصیلی و فراموشی آموخته‌ها، بخشی از این تعطیلات را حذف کنند و در عوض آن را طی سال تحصیلی به دوره‌های کوتاه‌مدت تعطیلات تبدیل سازند.

برای درک بهتر اثرات تعطیلات تابستان روی دانش‌آموزان می‌توان آنان را از لحاظ نحوه گذراندن تعطیلات به چند گروه تقسیم کرد:

الف) گروهی که تمام تابستان در خدمت پدر یا سرپرست خانوار هستند و آن‌ها را در کارها و وظایف روزانه یاری می‌دهند. آن‌ها به‌منظور جبران کمبود مالی خانواده مشغول به کار می‌شوند. دانش‌آموزان نواحی روستایی و همچنین طبقات محروم و کم‌درآمد جامعه در این گروه قرار می‌گیرند و بیشترین فراموشی را تجربه می‌کنند.

ب) گروهی که در درس خود حد نصاب نمره را کسب نکرده‌اند و در کلاس جبرانی و تقویتی تابستانی شرکت می‌کنند. این گونه دانش‌آموزان به دلیل عدم جدا شدن از جریان یادگیری و آموزش، فراموشی کمتری دارند.

ج) گروهی که در دوره‌ها و فعالیت‌های آموزشی، کمک‌آموزشی و تفریحی شرکت می‌کنند. دانش‌آموزان نواحی شهری برخوردار در این گروه قرار دارند که به دلیل تداوم روند یادگیری، فراموشی کمتری را تجربه می‌کنند.

د) گروهی که برنامه معینی برای خود ندارند و وقت خود را به بطالت می‌گذرانند. دانش‌آموزان مناطق محروم و نواحی شهری که از امکانات آموزشی و کمک‌آموزشی و تفریحی کمتری بهره‌مند هستند، در این دسته قرار دارند و فراموشی آن‌ها نسبت به سایر دانش‌آموزان بیشتر است.

با عنایت به آنچه که ذکر شد، اصلاح زمان تحصیل یا تقویم مدرسه به‌منظور بهبود عملکرد نظام آموزشی و تأمین نیازهای همه دانش‌آموزان، اعم از برخوردار و غیربرخوردار یا محروم، یکی از ابداعاتی است که به دنبال رویکرد جدید کشورها برای بازسازی مدارس مطرح شده است.

برخی از شیوه‌های موفقیت‌آمیزی که کشورها برای حل این مشکل به کار گرفتند عبارت‌اند از: برنامه چرخشی سالانه و تقویم پنج یا چهار روز در هفته (اسماعیلی، ۱۳۸۸). برای مثال، در برخی کشورهای اروپایی و ایالت‌های آمریکا تعداد روزهای مدرسه از شش

تأکید می‌کنند؛ فرهنگی که در آن مدیر مدرسه انتظارات بالایی از دانش‌آموزان دارد و کلاس‌های آماده‌سازی و فعالیت‌های فوق‌برنامه را ترویج می‌کند. کاربرد برنامه پنج روزه برای مدیران در به‌کارگیری معلمان جدید هم مفید است، زیرا این برنامه می‌تواند برای معلمان آینده‌نگر جذاب باشد.

روز به پنج یا چهار روز کاهش یافت. در ژاپن نیز تعداد روزهای مدرسه از شش به پنج روز کاهش داده شد. در این برنامه زمان ماندن در مدرسه طی یک روز طولانی‌تر می‌شود و در نهایت روزهای مدرسه چهار روز می‌شود. به‌طور نظری این برنامه به مدارس اجازه می‌دهد از برنامه‌ها و خدماتشان حفاظت کنند. آن‌ها می‌کوشند در عین حالی که در هزینه‌ها صرفه‌جویی می‌کنند، کیفیت آموزش را هم حفظ کنند. موفق‌ترین مدارس پنج روزه برنامه جدید را با دیگر فعالیت‌های قدیمی و سنتی مدارس کلاسیک ترکیب می‌کنند. این مدارس بر ایجاد فرهنگی که بر آماده‌سازی دانش‌آموزان برای انتقال موفقیت‌آمیز به دوره تحصیلی بعدی و محیط کار آتی تمرکز دارد،

ب) طول سال تحصیلی

ملاک دیگر مقایسه کشورهای، روزهای تحصیلی در یک سال است. براساس جدول ۲، تعداد روزهای سال در ایران ۱۸۰ روز و میزان ساعات درسی در دوره متوسطه ۳۰ ساعت است.

جدول ۲. یک سال تحصیلی برحسب روز در ۱۰ کشور جهان

کشور	آلمان	انگلیس	ایالات متحده	ایران	تایوان	زلاتندو	ژاپن	فرانسه	کانادا	کره جنوبی	میانگین
یک سال تحصیلی (روز)	۲۱۰	۱۹۲	۱۸۰	۱۸۰	۲۲۲	۹۰	۲۴۰	۱۷۴	۱۸۸	۲۲۲	۲۰۴

ج) میانگین ساعات آموزشی در یک سال تحصیلی

رقم بامعنا از تعداد روزها یا دقایق آموزشی، ترکیب این دو (روز و دقیقه آموزشی) است که اطلاعات دقیقی از مدت زمان آموزشی ارائه می‌کند. بازدهی مفید مدت یادگیری دانش‌آموزان ژاپنی بعد از ۱۲ سال تحصیل برابر ۱۶ سال تحصیل دانش‌آموزان آمریکایی است. چون این داده‌ها تاثیر کلاس‌های تقویتی، مقدار تکالیف و روش‌های متفاوت آموزشی را دربرنمی‌گیرد. باید متذکر شد که طولانی‌تر شدن روز و سال تحصیلی ممکن است نقاط ضعف آموزشی کشور را برطرف کند، زیرا تکالیف درسی مدت زمان یادگیری دانش‌آموزان را افزایش می‌دهد. (جدول ۳)

جدول ۴. طول مدت یک روز آموزشی برحسب دقیقه در ۱۰ کشور جهان

کشور	یک روز آموزشی (دقیقه)
آلمان	۳۰۰
انگلیس	۳۰۰
ایالات متحده	۳۳۸
ایران	۳۶۰
تایوان	۳۱۸
زلاتندو	-
ژاپن	۲۳۰
فرانسه	۳۷۰
کانادا	۳۰۴
کره جنوبی	۲۶۴
میانگین	۳۱۱

جدول ۳. میانگین ساعات آموزشی در یک سال تحصیلی در ۱۰ کشور جهان

کشور	یک سال تحصیلی (روز)
آلمان	۱۰۵۰
انگلیس	۹۶۰
ایالات متحده	۱۰۱۴
ایران	۱۱۱۰
تایوان	۱۱۷۷
زلاتندو	-
ژاپن	۱۰۵۰
فرانسه	۱۰۷۳
کانادا	۹۲۵/۵
کره جنوبی	۹۷۸
میانگین	۱۰۳۲/۳۹

د) میانگین مدت یک روز تحصیلی

مقیاس بعدی سنجش زمان آموزشی، میانگین مدت یک روز تحصیلی است. بر مبنای اطلاعات جدول ۴، میانگین جهانی برای یک روز آموزشی ۳۱۱ دقیقه است که کشورهای فرانسه، تایوان و ایالات متحده بالای این میانگین واقع شده‌اند.

مباحث مطرح شده در مورد مقایسه حجم زمان آموزش نشان می‌دهد که حجم زمان واقعی آموزش در ایران نسبت به سایر کشورهای پیشرفته دنیا کمتر است این در حالی است که اگر مقایسه‌ها بر مبنای حجم زمان تعیین شده در دستورالعمل‌ها و آیین‌نامه‌های صادره صورت گیرد، اختلاف چندانی مشاهده نمی‌شود. این امر نشان می‌دهد که یکی از مسائل اساسی و عمده تقویم فعلی ما عدم تحقق کامل آن در مرحله اجراست؛ موضوعی که از مسائلی چون تصمیم‌گیری‌های متمرکز و اجبار مدارس در سراسر کشور برای اعمال شیوه یکسان تقویمی سرچشمه می‌گیرد. کشورهای توسعه‌یافته تجربه طولانی کردن زمان مدرسه در روز و در سال تحصیلی را دارند. این کشورها بازسازی تقویم مدرسه را برای حضور طولانی‌تر دانش‌آموزان در مدرسه از عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دانسته‌اند. برخلاف دیدگاه مذکور، تحولاتی مانند تغییرات حرکت از آموزش دانش به آموزش چگونگی یادگیری که در دهه اخیر در امکانات آموزشی و رویکرد آموزش به‌وجود آمده، برخی از کشورها مانند ژاپن را به کاهش ساعات رسمی آموزش واداشته است. دانش‌آموزان ابتدایی و دبیرستانی ژاپنی از سال ۲۰۰۲ به‌جای شش روز، پنج روز به مدرسه می‌روند و به‌همین نسبت در بیشتر درس‌ها کاهش ساعت مشاهده می‌شود. این‌گونه تحولات به ما پیام می‌دهند که نباید صرفاً به افزایش ساعت آموزش توجه کرد. نگاه‌ها باید به مسائل دیگری از جمله تغییر در چگونگی آموزش، افزایش امکانات آموزشی مدرسه و بهبودبخشی ساعات حضور در مدرسه نیز معطوف شود (سرکارآرانی، ۱۳۷۶: ۸۶-۶۷).

با عنایت به مقایسه‌های صورت گرفته، برخی از نکات اساسی که می‌تواند در برنامه‌ریزی ساعات درسی با هر نوع تنظیم زمان برای فعالیت‌های آموزشی مورد استفاده قرار گیرد، عبارت است از:

- ✓ استفاده بهینه از زمان، مهارت و توانمندی معلمان در سامان‌دهی زمان آموزش، عامل مؤثری در فرایند یاددهی-یادگیری است. تغییرات محدود در زمان درسی روزهای تشکیل مدرسه برخلاف انتظاری که می‌رود، به‌تنهایی تأثیر چندانی بر ارتقای کیفیت آموزش و پیشرفت تحصیلی ندارد.

✓ رعایت تناسب حجم و محتوای آموزش با زمان آموزش برای تحقق اهداف آموزشی و تربیتی ضروری است.

✓ از نکات مهم در تنظیم ساعات آموزش، توجه به توانمندی‌های معلمان، ویژگی‌های فردی دانش‌آموزان، شرایط

فرهنگی و اقلیمی و الگوی فعالیت فردی است.

✓ با توجه به سن مخاطبان همان‌طور که برنامه‌های درسی تغییر می‌کند، زمان آموزش نیز باید تغییر کند. برای مثال در دوره ابتدایی بهتر است دانش‌آموزان دیرتر به مدرسه بروند یا در مدارس دو نوبته، به اقتضای شرایط اقلیمی ساعات منعطف باشد.

✓ نحوه مدیریت زمان آموزش بیشتر از میزان زمانی که اختصاص داده شده است، در ارتقای کیفیت یاددهی-یادگیری نقش دارد.

✓ دستیابی به آمار و ارقام دقیق از طریق محاسبه زمان در دسترس آموزش یا مدت زمان واقعی آموزش، و انجام مقایسه‌ها و مطالعات تطبیقی روزشمار تحصیلی بر مبنای این ارقام، اطلاعات لازم برای برنامه‌ریزی صحیح را در اختیار ما می‌گذارد.

✓ الگو و ساختار روزشمار تحصیلی عاملی مؤثر در بهبود عملکرد نظام آموزشی است و می‌طلبد که پژوهش‌هایی در مورد آن صورت پذیرد. در این زمینه چنین به‌نظر می‌رسد که بهتر است تقویم تحصیلی از سبک سنتی خارج شود و به‌طرف تقویم تحصیلی سال کامل حرکت کند. مسلماً الگوی سال کامل باید متناسب با شرایط محلی و کشوری تدوین شود.

✓ کاهش تعطیلات غیرضروری و منطقی کردن تقویم تحصیلی می‌تواند نقش مهمی در افزایش زمان آموزش ایفا کند.

✓ بررسی و انجام مطالعات دقیق‌تر در مورد دخالت روزشمار در بروز انواع مشکلات (آموزشی، اجتماعی و اقتصادی) برای معلم، فراگیرنده و نظام آموزشی و تلاش برای ارائه راه‌حل‌های مناسب، امری ضروری است.

✓ شناسایی مناطق و استان‌هایی که روزشمار تحصیلی برای آن‌ها مشکل‌سازتر است و انجام اقداماتی نظیر دادن اختیار به آن‌ها برای تغییر یا انعطاف در تقویم متناسب با نیاز استان، از جمله عوامل مهم اصلاح تقویم تحصیلی است.

✓ ایجاد آمادگی و زمینه‌سازی‌های لازم در استان‌ها به‌منظور واگذاری تدریجی اختیارات و مسئولیت‌های تنظیم روزشمار تحصیلی در درازمدت باید در دستور کار مسئولان مربوط قرار گیرد.

پی‌نوشت

1. Traditional School Calender
2. Year Round Education
3. Gandara & Fish
4. School Time
5. Classroom Time
6. Instructional Time
7. Time-on-Task
8. Dead Time
9. Cooper

منابع

۱. زمانی، ابراهیم (۱۳۷۱). «تأثیر تعطیلات تابستانی در رشد یا کاهش آموخته‌های کلاسیک دانش‌آموزان دبیرستانی همدان». شورای تحقیقات آموزش و پرورش همدان.
۲. اسماعیلی، کوروش (۱۳۸۸). «بررسی ضرورت و امکان اجرای طرح روزهای حضور دانش‌آموزان در مدارس از شش روز به پنج روز از دیدگاه ذی‌نفعان، نهادهای دست‌اندرکار حوزه تعلیم و تربیت و نیز سایر نهادهای خدماتی، اجتماعی و سیاسی مرتبط با موضوع». اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران.
۳. سرکارآرانی، محمدرضا (۱۳۷۶). «اصلاحات برنامه درسی ملی ژاپن با تأکید بر رویکرد تلفیقی». فصل‌نامه نوآوری‌های آموزشی، شماره ۱.
4. www.cc.msnsach.com/cache